

Premi Canigó a un científic savi

Miquel Ylla

Metge cardíleg jubilat i secretari d'organització del PSC de Vic

De Martí Boada en sabia el nom; com a autor de llibres dedicats als arbres i al massís del Montseny. El primers que vaig entrar a la meua biblioteca foren: *El massís del Montseny, guia per a visitar-lo* (Brau Columna, 1998) i *El Montseny, cinquanta anys d'evolució dels paisatges* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002)... I no fa pas gaire, *Poesia forestal* (El cep i la nansa, 2021). Ara ens coneixem, ens veiem sovint, dinem, xerrem i ens comuniquem per WhatsApp. Formem part del consell assessor de País Rural, el moviment que dirigeix Josep Maria Vila d'Abadal i que treballa per garantir un compromís continu en la recuperació i recerca dels drets i condicions de vida rurals.

Fa uns dies, en la sobretaula d'un dinar de treball, en Martí m'explicava que, als anys cinquanta, l'arribada massiva del petroli i els seus derivats va representar un canvi molt important en les formes de producció, la mobilitat i les tecnologies. Els polièsters i els plàstics, derivats del petroli, van causar un efecte bumerang ambientalment molt problemàtic. Aquest canvi va fer molt de mal al bosc, deia en Martí. "Mira, Miquel, a Sant Celoni, quan jo era petit, el carrer de casa estava completament lligat al món forestal. A més de can Cassi, ca l'Amigó i can Sibina, magatzems forestals, hi havia els Barnola que eren traginers, i una mica més amunt les serradores de can Muntassell... El meu avi era carboner cerdà i el pare feia desembosc. En entrar a casa, una olor forta i agradable omplia l'olfacte, l'entrada era plena de feixines de bruc i estelles d'alzina i arboç, de sacs de carbó i terregada. Darrere les portes hi havia penjats els farcells de plantes remeieres, no hi mancava mai el polioli, l'olorosa herba preferida del pare. He vist amb els meus ulls, el bosc ple de colles treballant-hi. Puc recitar de memòria una vintena d'oficis de bosc: bosquerols, picadors, quadrejadors, corbaires, formaires, roders, feixinaires, costalers, escorxaires, pegaires, carboners, peladors, traginers... I als pobles hi havia serradores especialitzades. Unes feien llenya en forma d'estelles o *tacos*, la base era l'alzina, el roure martinenc, i en algun cas el suro pelat i l'arboç. Altres preparaven fusta: taulons, cadiratges, amb arbres *fusterers*, com el pollancre, l'àlber, el vern, el freixe, el castanyer, el roure, el faig, per fusteria de mobiliari, embigats, fusteria de ribera, de botada, d'emballatges..."

En Martí remena el cafè mentre m'explica que, no fa pas gaire, un estudiant de botànica argumentava que els boscos no s'han de tocar, em diu que el noi invocava criteris fitocenològics acadèmics que estableixen que les comunitats vegetals vagin fent els seus processos sense intervenció humana. Fa un glop, deixa la tassa i amb veu solemne manifesta: "Potser no havia passat mai això de negar una evidència històrica tan gran com ha estat la relació activa, no contemplativa, dels humans amb el bosc, un sistema orgànic exemplar de producció neta de matèria i energia..."

Després acluca els ulls, abaixa el to de veu, somriu i em confessa: "Doncs hi ha moments que penso que les meves anàlisis són com les d'una mena de *Llanero Solitario*, que escombra l'escala a l'inrevés, no de dalt a baix, sinó de baix amunt; no creus

Víctor Palomar

@vicpalomar

En aquell pati s'hi va jugar un partit impossible. El Barça contra la selecció espanyola. Amb 8 o 9 anys, uns teníem la referència dels Urruti, Alexanko, Schuster, Quini, Rojo, Pichi Alonso, Víctor, Calderé, Carrasco, Migueli, Clos, Julio Alberto o Maradona. Altres, aquella selecció d'Arconada, Sarabia, Camacho, Señor, Santillana, i també Carrasco i Víctor, que va ser subcampiona d'Europa el 1984 després de perdre a la final contra França. No recordo, en canvi, ni el resultat ni com va anar el nostre partit en què uns eren els blaugranes i els altres, Espanya. Hi havia uns colors, però, que ens unien, els de l'OAR Vic. El xandall del club et donava galons en aquella pista on durant uns anys ens hi vam deixar genolls i vambes esperant que mai sonés el timbre que donava per finalitzat l'esbarjo. Tornar tres dècades després a un lloc on un hi ha viscut tant provoca una emulsió de records. L'escola, el barri i la ciutat han canviat. Seria difícil repetir un partit com aquell. Ara hi hauria una amalgama més rica de colors de samarreta que reflectirien una altra realitat, molt diferent de la del Vic dels anys vuitanta. Des de fa uns dies els murs del pati s'han enderrocat. S'ha obert al barri per convertir-se en un espai d'oci, però sobretot de convivència. Han canviat els alumnes, els mestres, els sistemes educatius, però l'escola continua fent la mateixa feina ingent, formant petits perquè esdevinguin grans persones. Ara en un entorn difícil. No sé si som prou conscients de la feina que fan.

que soc pesat i avorrit? Em venen ganes de llançar la tovallola i provar, tot i que és massa tard, estudiar el comportament sexual de les sargantanes margeneres, segurament més excitant i escaient..." Jordi Salbanyà, un altre dels experts, que seu al davant, intervé en la conversa i li etziba: "Martí, si tu callessis haurien guanyat la partida aquells que fan de l'anècdota un dogma irrefutable; és el teu discurs basat en el coneixement científic i en l'experiència el que els posa en evidència. Sí, Martí, no ets la veu que clama en el desert, sinó el manà que ens alimenta. Ens veiem a Prada de Conflent."

I és que el 18 d'agost, a Martí Boada li van lliurar el Premi Canigó que atorga la Universitat Catalana d'Estiu. S'ha valorat la trajectòria i el prestigi que el company ha assolit com a científic ambiental. A Prada de Conflent, la sala era ben plena. Jordi Sargatal, naturalista, expert en ocells, s'encarregà de fer la *laudatio*. Començà avisant-nos que seguiria els dictats del seu cor: "Com diuen a l'Empordà, tindràs pas mandra, Martenc -li va dir-; si dibuixéssim la piràmide ecològica del Montseny, a dalt de tot hi hauria la teva figura, la de l'home que, com que ha picat molta pedra, és alhora obrer i seductor, la del qui penetra al bosc com si entrés en una catedral."

La rèplica del premiat fou molt emotiva, no necessità paper ni guió. És un savi trempat, divertit i proper. Un poeta! No et cansaries mai d'escoltar-lo. Felicitats, Martí! I moltes gràcies pels bells gaudis que ens regales. M'ajuden a entretenir la meua vellesa, i segur que, a tu, la teva. Per poc no som de la mateixa quinta, ens portem uns mesos, tu ets del 49 i jo del 48, passem tots dos de la setantena. De moment, guardem-la, la tovallola, no la llancem encara, que hem de seguir tirant coces. Sobretot tu; el país et necessita més que mai; per la incertesa del moment: focs desconeguts, sequeres que no toquen, tamborinades destructives, pedregades mai viscudes... Com tu dius, és evident que calen lluites convençudes de compromís amb l'escenari existencial. No en tinc cap dubte; seguiràs combatent! Et veig bé, i encara més quan llegeixo l'escrit que fa uns dies vas enviar-me: "El pinyer és l'amant que m'encén la passió més ardent, fixa't que ben cuixat, cos proporcionat, tronc perfectament cilíndric, i la capçada para-sol més bella en arbre dels arbres que conec..."

La mani fatxa

Pau Vidal
Filòleg i escriptor
@pauetvidal

El conflicte s'allarga massa. Ho sabem vosaltres i ho sé jo, i en tinc una prova irrefutable: totes les paraules que haurien estat oportunes d'analitzar en aquesta secció, que això és al que ens dediquem, si més no en superfície, ja han passat per la taula d'autòpsies. Ja hem esquarterat *immersió*, naturalment; també vam esventrar *no*, aquesta partícula que tant agrada als supremacistes, als hegemonistes, per prohibir tot allò que els fa nosa: "*no al catalán*", és el que segurament voldrien dir en comptes de "*no a la inmersión*", i en el fons, si

poguessin, fins i tot "*no a los catalanes*", i així se'ls acabaria aquest problema que ja fa anys, dècades, que un dels seus va dir que no es resoldria mai i que el màxim a què podien aspirar era a tolerar-ho, la famosa *conllevancia*.

També ens vam fixar al seu dia en el verb *imposar*, d'on surt aquesta *imposició* que ara ells atribueixen al govern català. Tant de bo. Tant de bo poguéssim fer, i ser, com ells ens presenten en aquest victimisme paradoxal, i ostentar el poder que ens atribueixen; però no, no en tenim gota, de poder, i la suposada imposició del català a les aules no és sinó una mostra més de perversió del llenguatge, de capgirament dels significats, una de les xacres que la vida post-líquida ha portat a la política internacional, perquè és cosa que passa per tot, des de la Xina als Estats Units (en Trump n'era un gran especialista), i la dreta espanyola ho ha adoptat magistralment.

Feixistes, manipulació, mentida... Les hem fetes totes, perquè aquest conflicte ja fa massa que dura i

ens tenim massa vistos. Fa tant que dura que es pot dir que ja hem fet la volta completa, hem aconseguit, i en això també coincidim amb la resta del planeta, un cicle sencer dels del pèndol de la història, per això ara la humanitat es prepara per a allò que ens pensàvem que no tornaria a passar, convençuts, fills de la Il·lustració com som, que havíem après dels errors. Però no, no hem après res, i de la mateixa manera que ens ha faltat temps per córrer a malmetre el medi ambient un cop arxivada la pandèmia, ara ens afanyem a donar el poder al feixisme perquè ens retorni a mitjan segle XX i les dictadures (ara pseudodemocràtiques, representades per aquesta plebs analfabetitzada per les xarxes i la comunicació global, com està a punt de passar a Itàlia) ens tornin a privar de drets que consideràvem bàsics.

Per això, a punt d'entrar de pet a la pitjor presó espanyola, permetem-nos com a mínim de dir les coses pel seu nom: eren quatre gats, sí, o tres i mig, però eren feixistes. Era, simplement, una mani fatxa.